

ШЫҢ

1925 чылда
түндүктөгү

1963 ч.
МАЙ
16
ЧЕТВЕРТ
№ 115 (5519).

СЭКП Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нин Дээди Советинин органы

Өртээ 2 көп,

Москваның тудуг индустриязының шенелде бүдүрүлгелерин Н. С. Хрущевтун көрүп чорааны

СЭКП ТБ-нын Бирги секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев найсызлаады тудуунун болгаш чарты тургузушкунун чоруп турары-биле таныштыр май 14-те түргүчүлдү.

Хүнүн ийги чартында «Прокатдаль» деп шенелде заводун ол көргөн, анда ам чаа хевириниң бетон-пробат станын ажылгалга кирип турар. Ол бедик бүдүрүчүлүг аргатты Социалисттик Күш-ажылдын Маалыры Н. Я. Козловка баштаган конструктор бөрүзүнүн коллективин тургуктаган.

Н. Я. Козловтун ийги аныктыг конструкторлардын каш-каш станын найсызлаады ам беизин чедипкинин ажылгалга турар. Станын чаа хевир техника талазы-биле улаштырып, эң бедик бүдүрүчүлүг-биле болгаш бодунуң болжаагандай-биле ылгалым турар. Ол станын бүдүрүчүлүг болгаш бүдүрүчүлүг тудуунга херегээр хана кылар панелди, шывар панелди болгаш аны-бүрү плиталарын кылар. Аргаттың бүдүрүчүлүгү — чылда 500 мун дөрбөлчүн-метр панелди кылар. Ол хире санын панелди-биле 100 мун дөрбөлчүн-метр хире чуртталга шыдуу тудуп ап болур.

Узуну 120 метр аажок улаш аргатты бүрүн-биле механизациялап болгаш анда ээлдиге чүткө 3 киши ажылдап турар.

Ол районда чурттап турар чүс-чүс москвалык Н. С. Хрущевтун келер дээни дынааш, чыгыш кеңгешер. Олар шүттүзү СЭКП ТБ-нин Бирги секретары, Совет чаканын башкыны Н. С. Хрущевка паз байырын чедирип турган.

Станын көрүп турар үезинде аргатты конструктор Н. Я. Козлов оон дугайын Н. С. Хрущевка таптырды.

Н. С. Хрущев чамдык сумелери болгаш күөшкүннерин берген.

Москвада өсүтү рий чылдарда туткан чуртталга бажындарының тудуунга ийги аныктыг станынга белеткен плиталарын ажылгалга дээрли Н. С. Хрущевка илтеткен.

Ол чорук демини хей-биле камнап алар арганы берген. Демир-бетон плиталардан кылган материал өскө-даа артык шынарларды, ылгалым үр үеде турар болгаш отка бижик болуп турар дээрли эш Н. С. Хрущев моон-биле холбаштыр демдегелээ.

Оон дараазында Н. С. Хрущев кызыны 32 сантиметр кермайт-бетон панелди көргөн. Хей кат кылар кылган панелдер улаш камналгалы-биле ылгалым турарын Н. Я. Козлов дыңаткан. Оларны калбаа-биле ажылгал дугайында айтырым чогууру-биле өрөнип көөр ужурул деп, Никита Сергеевич демдегелээ. Бис тудууга хей миллиард рубльди чарыгал турар болгаш бис, ийчангаш камналгалын хуу бүрүтү биске кончуг чутула деп ол чүтээ-лаан.

Чуртталга тудуунун дугайын чүтээлде тургаш, эш Н. С. Хрущевтун демдегелээ чүд дээрле, лифтилерин бүдүрерин көүдөйр болгаш оларын шынары белидер талазы-биле демчелерин алдыр артежок чүтээ-лаан.

Эш Н. С. Хрущев Н. Я. Козловтун баштаган конструктор бөрүзүнүн ажылын бели-биле үнелеп көргөн.

Оон дараазында Н. С. Хрущев метро тудуунун демир-бетон туюнгалы бүдүрер талазы-биле шенелде чегинче чорупкан.

Метро тудуунун бөдүк инженерлери бижик демир-бетон туюнгалы бүдүрерин болжаагандай арганы ажылдап кылган. Ол туюнгалы суг шүтүтүп кирбери-биле ылгалым турар.

Чети көрүп турган үезинде метро тудуунун начальниги, Социалисттик Күш-ажылдын Маалыры В. И.

Полежаев, метро тудуунун кол илжери П. С. Сметянин тайылбыр-ны бергенер. Метрополитеннин тудуунга москвалык арга-биле демир-бетон туюнгалынын ажылгалар чорук дыка хей акша-хөрөңгилери, чүс-чүс мун тонна металлды камнап алдыр арганы бөрүн олар демдегелээ.

Метро тудууларының тургусканы демир-бетон туюнгалынын бүдүрүшкүнүн арганы аки деп үнелеп көргөн, Н. С. Хрущевтун демдегелээ: оу бижик кылгаларын бүдүреринге, чыгааларга, орук тудуунга база ажылгалар болза чорутур. Чурттап орук тудуунга демир-бетон кылгалардан каш катар аяк-артектин гранитти түргүчүлүг ажылгал турарын болдурбас ужурул деп, Никита Сергеевич чүтээлде.

Бүдүрүлгелерин күөдөзүнүн үезинде Н. С. Хрущевтун ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазынын бирги оралкычы, ССРЭ-нин ВСНХ даргазы Д. Ф. Устинов, СЭКП МХК-нин бирги секретары Н. Г. Егорычев, Моссветтин күөсүмунун даргазы В. Ф. Промыслов, СЭКП ТБ-нин тудуг кылгалынын артектинчи В. П. Абызов, СЭКП МХК-нин секретары А. Е. Виркозов болгаш ССРЭ-нин Күртүзүлүн даргазынын оралкычы, Москванын кол архитектору М. В. Посохин олар үдөп чораан.

Фидель Кастро Уралда

СВЕРДЛОВСК, (СЭТА). Орталык Уралдың бүдүрүлгелери Кубаның 300 чыгыларын күөсөдип турар. Аяк машина тудуунун «Уралмаш» заводу мадиринин ортулукка херегээр деришкенини болгаш машиналар-ны белеткен турар. Социалисттик революциянын Чыгыш аяк партиянын национал удурутгалынын бирги секретары, Куба Республиканын революстуг чазаның премьер-министри Фидель Кастро Рус болгаш оон өөрү ол заводтун коллективинге челе берген.

Ажылчынар аалчыларын акылдамашкы өзү-биле уткуп алган, Улус ажыл-агыйнын Орталык Урал Чөвүлелинин даргазы С. А. Степанов болгаш заводтун директору В. В. Кротов олар Кастрога болгаш оон өөрүн узанылга чегинче чалаан. Ол бүдүрүлгенин хемчээлениң челе берген.

Улуун Фидель кайгал, магадап чораан.

Бүдүрүлгени көрүп эгелээ, Бус күжү-биле кагар күчүлүг маскылар, кызыны каан демилдер, от чалыналып турар издер суугулар—ол бүгү чүдүлдер куба оюндуктерин холчок сонуургалым турган.

Четиң начальниги П. Г. Леваковский коллективтин өмүзүнүн Фидель Кастрога тураскаалыг белетки — 5 мун тонна күчүлүг таптар масканың македин берген.

Оон соонда аалчылар механиктик болгаш эителге чехтеринче чорупкан. Күчүлүг прокат станынын, өрүм-нүк машиналарын, боду чорур кедергей улаш экскаваторларын ында белеткен турар.

Куба оюндуктер эителге чегинге баргаш, Кубага чорударында белен болган продукциянын чанынга доктаай бергенер, Куба революциянын баштыңызы карак кызыл күш-ажылы дээр заводтун коллективинге ийги-биле өөрүп четтирген.

Аалчылар заводтан бирги беш чыл планынын шөлүңгө барган. Анда заводтун оон мун ажылчынары, хоорайнын ажылчы чоннары чыглап келген.

Шөлге митинг болган, анда Свердловскинин үлетпур обкомунун бирги секретары К. К. Николаев, заводтун хоочун ажылчыны, коммунисттик күш-ажылдың шалыңызы электросварщик И. Д. Олейников болгаш техник-конструктор Л. П. Самойлова олар чүтээ-лаан.

«Уралмаш» завод биске кайгам, чык-ла содуу болду—деп, Фидель Кастро чүтээлде. Кубага херегээр машиналарын болгаш деришкенини кылып турар ажылчынар-биле бис заводка таныштырды. Силеринч чуртуңарыңың деткичезинге бистин сажым-сеткиливиң аажок хайыгып тур.

«Уралмаш» заводке аян-чорукка Фидель Кастрога болгаш оон өөрү СЭКП Төп Комитетинин секретары А. П. Рудков, ССРЭ-нин Даштыкы херектер министринин бирги оралкычы В. В. Кузнецов, Совет Эволюциянын Куба Республикада элчини А. И. Алексеев, а ол шыкаш Свердловскинин болгаш Свердлов облустун партия база совет удуруткучулары үдөп чораан.

Мексиканың Каттышкан Штаттарының конгресинин төлөөлери Н. С. Хрущев хүлөөп алган

ССРЭ-нин Дээди Советинин чалааны-биле Совет Эволюцияда чедип келген, Мексиканың Каттышкан Штаттарының конгресинин төлөөлери ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев майын 13-те Кремльге хүлөөп алган. Эң төлөөлери конгресинин доктаамал комиссиянын даргазынын оралкычы Элисео Арагон Ребольедо баштап чорутур. Мексиканың парламентарийлери-биле кады хүлөөп алышкында Мексиканың Совет Эволюцияда элчини Габриэль Луисо киришкен.

Ужуржышкын үезинде Н. С. Хрущев биле төлөөлериң аразында найыралдыг беседа болган.

Беседата ССРЭ-нин Дээди Советинин Эволюцияда Советинин Даргазы И. В. Спиридонов болгаш өскелер-даа киришкен.

Барыын-Хемчик районун Алдын-Булактын № 38 соңгулда округундан Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты Д. С. Сарыгларны дедир кыйгыртыр бадылаашкын чорудар дугайында

Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумунун Ч А Р Л Ы Ы

Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты Д. С. Сарыгларны дедир кыйгыртыр дугайында айтырыгы «Барлык» совхозтун коммунисттик организациязынын болгаш Барыын-Хемчик парткомунун көдүргени-биле холбаштыр база «Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты дедир кыйгыртыр чорумунун дугайында» Хоойлуга үндөшкөн, Барыын-Хемчик районун Алдын-Булактын № 38 соңгулда округундан Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты Доржат Сүрүнөвич Сарыгларны дедир кыйгыртыр дугайында бадылаашкыны 1963 чылдын май 26—27 хүнеринде чорудар.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумунун даргазы Б. ДОЛНАММАА,
Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумунун секретарының хүлээлгезинин күөсүкчизи К. ДИМГА,
Кызыл хоорай, 1963 чылдын май 15.

АЖЫЛ ҮЕЗИНДЕ ХУРАЛ КЫЛБАС

«ФЭМК» нар ажил үезинде хуралдарны болгаш чөвүлде хуралдарын эрттирип турарынын фактыларының дугайында доктаалды ВЦСПС-тин Президиуму хүлөөп алган. Профсоюзлардын чамдык фабрика-завод болгаш чер-чер комитеттери хуралдарын, аны-бүрү чөвүлде хуралдарын болгаш өскө-даа массалык хемчеглери ажил үезинде чорудуп, ажылчынарын, тускай эртемчилерин, албан-хазакчыларын, ажил-агый удуруткучуларын бүдүрүлгени ажыл-чорудулганы чарыктыр турарынын фактылары ВЦСПС-те көп турар деп, ол шийтпирде чүтээлде.

турар. Херек чок черге-ле хей шаңы ажилчылари комитеттеринин хуралдарында чалап келдирип, үр үеде оларын ажылдан сааладып турары ховар өөөс.

Профсоюзлар организацияларынын ажил үезинде хуралдар кылар практикаын ВЦСПС-тин Президиумунын шөс өөөс деп санап турар. Бүдүрүлгелерге, организацияларга, албан черлеринге бүгү-ле хей-нияти хемчеглери ажалдан хостуг үеде чорудуп ужурул дээрли профсоюзлардын чөвүлдеринге болгаш комитеттеринге тайылбырлаан.

Тарылганың шийтпирлиг хүннеринде

„Межегей“ совхозта эштер Ермолаев, Вышер бригадирлээн трактор-хову бригадаларының коллективтери май 14-те кызыл-тас, чочак-тараа, арбай тарылгазын доосканнар.
Мурнакчылардан үлегер алыңар!

„Барлык“ совхозка тук тывыскан

Барыын-Хемчик районун «Барлык» совхозу май 14-не чедир тараа культуруларының тарылгазын 103,7 хуу күөсеткен, районун ажыл-агыйларының мурнакчызы алган. Совхоз чочак-тараа тарылгазынын планын 120 хуу күөсеткен. Ам курууза тарылганын эгелеп турар.

СЭКП-нин Барыын-Хемчик парткомунун болгаш райүүсүмунун чакыны тарылга үезинде совхозтарын, колхозтарын аразына шилчирип Кызыл туугун «Барлык» совхозка тывыскан. Совхозтун механизаторлары болгаш тараажылары чалап алган Кызыл туугун чыгма-даа алыскас дээр улам мүмкенишкенин ажылдап турарлар.

Часкы хову ажылдарының хүн демдеглели

Бистин республиканың колхозтарының болгаш совхозтарының ховуларында тракторларның дааш-шимизин хүндүс-даа, дүне-даа сокса-вайн турар. Чер ажылданчылары мүмкенишкенин демиселди чорудуп, ивээз ажыл-агыйның бүгү культуруларынын элбек дүжүдүнүн үндөзүн салып турар. «Межегей» совхозтун Ермолаев биле Вышер бригадирлээн бирги болгаш үшүк трактор-хову бригадаларынын коллективтери боттарынын чедимчиликери-биле өөрткөнөр. Май 14-те олар кызыл-тас, чочак-тараа болгаш арбай тарылгазын дооскан. Ынчаарга ховуларынын ажил-ишчилери темпирини куудалатпай турар. Тракторист Василий Трещенко, Михаил Благодатский, Василий Бабкин болгаш эскериниң-даа аргаттары мурнукузу шынаш шалыңы өзү-биле ажалдап, хөрүнүн чамылгага белеткен турар.

Чевен-Хемчик районун колхозтарында болгаш совхозтарында эки медээлер изеп турар, олар тараа культуруларының тарылгазын май 16-да доозарын шийтпирээз. «Октябрь 30 чылы» болгаш «Искра» колхозтарынын механизаторлары болгаш тараажылары чарып турарларын муонунда чоруп турар. Ында чакы тарылганың Соругла Орман, Удууас-оол Монгуш шынаш ындагы мурнакчылары эвээш эвээс, олар хун бурда өнөөлдөзүн бүдүн чартып болгаш оон ажыр күөсүдип турарлар.

Тараа культуруларынын тарылгазын дооспушкан, чевен-хемчикчилер кукуруза тарылгазын налбартып турар. «Большевик» колхозтун болгаш «Сүт-Хел» совхозтун кукурузачылары май 14-те тарылгага үңгөн болгаш баштайгы хүнде ону 120 гектар чегер тараан.

Часы хову ажылдарын эрте эгелээ барыын талаы районнарга үстүнде айыткан чижентер чедимчелиг эвезин чугаалап турар. Ажылды кошкан организациязынын урууунда чакы хову ажылдарын кууду темпир-биле чорудуп, оон ужурунда хождуп турарлар. Оон чылдагааны чүдөл дие, баштайгы хүннердегизин ышкыш, ында база-ла техниканы багай ажылгал, чер андарар болгаш тараа чаштырар агрегаттарга техниктиг дуулааны олар черлеринге барып киргизерин кошкан органи-зациясында. Оон ужурунда Улу-Хем районода аргаттарынын барык чартып кезин хун бурда ажылда-вайн турарынын чижентерин көрүп болур. Ында май 13-те 133 болгаш май 14-те 136 тракторлар ажыл-даван. Ол чептестерин дугайында чамгыс эвээс улаш шүгүмчүлөп илээ-жомо, Улу-Хемчинин ажил-агыйларынын удуруткучулары болгаш тускай эртемчилери ховуга аргаттары ажылгалы болгаш техниктиг хандыргалынын экинжидер талазы-биле боттуг хемчеглери албайн турар. Ында чакы хову ажылдарынын түлүк үези, ындагы болза-даа Улу-Хем парткомунун болгаш Чевен-Хемчик бүдүрүлгези эргелелинин удуруткучулары чакы хову ажылдарын өзүлүг калбартып шыдавайн турар.

Чигир сөйлөзүмүн эки хуусалап-зы эртип турар болза-даа, 1837 гектар пайдан чүгө 570 гектар тарыттыганд. Таңды районун «Революциянын чалбыны» колхозуна

ол эң үнелиг мал чени культураның үезинин амга чедир садып албаан. Колхозтун даргазы эш Гудков, агроному эш Чувеев чигир сөйлөзүмүн үнелеп көрбөй, оон тарылгазын сонгарлаптып турары илден ышкыш. Ол-па районун «Коммунизмниң херели» колхозунун даргазы эш Агалов болгаш агроному эш Иоанина баштай кукурузаны тарылы, а оон соонда бир эвээс болдунар болза, сөйлөкү тараа-ла бис деп тоомча чок көрүп турарлар, ыччаарга Таңды партиному (эш Суха-чев) оларны корум-чурумга кири-бейн, чигир сөйлөзүмүн талазы-биле оларнын шын эвээс бодалдарын үлөшпешаан турары магад чок.

Чевен-Хемчик. Барыын-Хемчик, Улу-Хем районнарын ажил-агыйларында сөйлөкү тарылгазынын хуусалары эртип турар. Барыын-Хемчик районда оон тарылгазын чүгө «Шенкээр» совхозта чорудуп турар. а Чевен-Хемчикте чүгө 117 гектары тараан. Бини-Хем районун удуруткучулары, тускай эртемчилери ол культураны мурнуку хевээр тооп көрбөй, 120 гектар пайдан чүгө 6 гектары тарып алганнар.

Часы хову ажылдарын чорудуп турарынын байдалы республикада ийгиликке дүжүрүзүмүн деп чугаалап болур. Май 15-не чедир ан-дарза чогуур черин 56,9 хуузу ан-дартынган, чакы чамып тарып культуруларынын тарылгазынын планы 45,8 хуу, оон иштинде тараа культуруларынын—56,2 хуу күөсеткен. Амга чедир хей-хей колхозтар болгаш совхозтар кызыл-тас, чочак-тараа дээр ышкыш эрте чамар культуруларынын тарылгазын доос-паан, хөрүнүн белеткери-биле чамылганы аразын дыка үзүмтели-рип турар. Ам андартыган чер 97 мун гектар болуп, оон ел-шыгы шап бурзууде кирган, ийлер күсүк дүжүдүн хуу-салымынга айыылды тургузуп турар.

РЕСПУБЛИКАДА ДУЖУТ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛ ЧОРУП ТУРАТ. ШӨЛДЕРИ АЖЫЛ-ИШЧИЛЕРИ! ОЛ ДЕМИСЕЛГЕ ТИЛЕП АЛЫРЫ—ОЛ ДЭЭРГЕ ТӨРЭЗН ЧУРТТУП МУРНУН БОДУУН ХУЛЭЭЛГЕЗИН ЧЕДИШИНИНГ КҮӨСҮДИРИ, ЧУРТКА ХӨЙ ТАРААНЫ, НАРТОФЕЛДИ, НОГААЛАРНЫ БЭЗРИ, СУТ, ЭТ, БАЗА МАЛ АЖЫЛЫНЫ, ӨСКӨ-ДАА ПРОДУКТУЛАРЫН БҮДҮРЕРИН НӨВҮДЕДИРИНИҢ БЫЖЫГ ҮНДЕЗИНИ — МАЛДЫҢ БЫЖЫГ ЧЕМСУУРУН ТУРГУЗАРЫ ОЛ БОЛУР.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты Ондар Борбаанды «Ташлеге» совхозта херээжендерден тургустун трактористтер курузун организастаан. Олар үк курста дооскан соонда совхозунун тараа шөлдөринге тракторлар башкарып ажылдап турарлар.
ЧУРУКТА: тракторист Б. Ондар.
Фотоз В. Лутковтуу.

Огород бригадасында

Улу-Хем районун «Чодура» колхозунун эш Аракчага удуруткун 17 киши составтыг огород бригады 3 гектар помидорну болгаш 5 гектар капустаны тарып олуртур. Ногаа рассаданын бригаданын кижигинери эстүрүп турар.

Ногаажылар бо чылын ногаа ай-маанын гектар бүрүзүндө 120 центнер дүжүттү алып деп согула-ны салган. Я. Чамымаа, К. Шакар-оол 28 болгаш 30 дөрбөлчүн-метр шөлдө ногаа үнүштерин доктаамал сугтарып турар. Чеден хааржак по-мидор рассаданын В. Назат, Ч. Күске, А. Бөрбөк олар эки эстү-рүп келген. Бригада 70 гектар картофель, 10 гектар арбус олуртур хулаагелди.

Ам-даа 90 тонна картофель үезин херегелетинип турар. Үезинин удур тыптынып турар.

Картофельдин бедик дүжүдүн өстүрер

Ам чакы хову ажылдарында картофельди массалык-биле олур-туруун үези келген. Бедик шынардыг картофель-биле чурттуң херегелени чегирин-биле ханды-рар дугайында СЭКП ТБ-нин бол-гаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвү-лелинин көдө ажыл-агыйнын ажылдакчыларына Кыйгырын Таңды районун «Межегей» сов-хозунун ажылчынары өөрүшкү-дү-биле хүлөөп алган. Карто-фельдин бедик дүжүдүн өстү-рүп алыры, бо үнелиг культу-раның белеткенин дыка көүдөдери-курдуңге улаш ужуру-дуузыг херек деп Кыйгырында чүтээлде турар.

Колхоз болгаш совхоз бүрүзү-гө картофель өстүрер талазы-биле механизастаттыган зөөнөлөр-ни организациязынын Кыйгырында сумелеп турар. Механизациянын амгы деннелинде, оуу мерже-зиял болгаш бүдүрүчүлүг ажыл-галар болза, холдун күш-ажы-лын эи-не эвээш чарылгалдарын үндүрүп тургаш, колдууда ме-ханизаторларынын күжү-биле карто-

фельдин өстүрүп ап болурун дүр-жулга көргүзүп турар.

«Межегей» совхозтун механизаторларына, ажылчыларына Кыйгырынын таныштып, чугаала-нып турда, эртен чылда карто-фель өстүрер талазы-биле ажылда-чептестер дугайында, ол үнелиг культураның эң кууду дүжүдүн ал-ган дугайында чидик шүгүмчүлө-д болган. Эртен чылдык совхоз гек-тар бүрүзүндө чүгө 30 центнер хире дүжүт алган. Оон кол чыл-дагаанарынын бирөөзи үезинин нормалзын куудалып, бир гек-тарга чүгө тонна ажыл-ла үезин олуртканы болур. Кара-Бу-лунда үшүк бригадала картофель-ди бок үнүштерге алыскан черге тараашында картофель үнөөс.

Оон-биле кады картофельди өс-түрүп алыры дээр ажалдааны ба-гай организастаан. Бо чылын шак ындагы байдалы шүтү өскөртү-ререк. Совхоз 400 гектарга карто-фельди тарып. Бүгү ажылды тускай зөөнөлөр чорудар. Ындагы дөрт зөөнөү тургускан. Бирги трактор-хову бригадасында ындагы

зөөнөү дүржүлгалды механизатор эш Алевия, 200 гектар картофель тарып алдыгы бригадала — эш Рубцов удурут.

Бүгү зөөнөлөр техника-биле хандырылган, картофель олур-тур черлерин белеткери дооступ турар. Четпес үезинин тондун болгаш өскө суурлардан садым аларынын хемчөзү ап турар.

СЭКП ТБ-нин болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Кыйгырынын чугаалажып турда, картофель өстүрер механизаторлар гектар бүрүзүндө 100—120 центнерден эвээш эвээс эки шынардыг картофельди өстүрер хулаа-гелди алганнар.

Таңды районун ажил-агыйларынын кол нуруузу картофель тарылгазына органиктиң-даа, минералды-даа чемшичидилерин ажылгалып турар чорук дүжү-тү дика салдарыг болуп турар. Эртен чылын районун чамгыс-даа ажил-агыйлары картофельди дүжүтү планда күөдүнгенине чегээс. Оон узамында ам «Ташлеге», «Зерес», «Межегей»

ни тударыне чогуур хемчегин алза чогуур.

Партия, комсомол болгаш профсоюзлар организацияларынын со-рууламы болза колхоз, совхоз, зөө-нө бүтүрүнге, картофельчиерин ортузунга социалисттик чарыкы калбартып, картофель олуртууга эи-ш-шанда болгаш бедик шы-нардыг чорудары, ажалдагы эки-жидери, дүжүттү чогуур үезинде, чидиргек чочка ажап алыры бол-гаш эки шынар кадалаалары дээр кижилерин материал талазы-биле дедирип болур. Күш-ажылдыг төлөөлериң системазы картофель-дин ийги чындаанын көүдөдери дээр демиселге ажылчынарың эки ажалдаанын көрүп төлөөри-че уланган турар ужурул.

Таңды районун көдө ажил-агыйларынын ажил-ишчилери, бүгү республикада ышкыш, СЭКП ТБ-нин болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Кыйгырында хары кылдыр бо чылын картофельдин бедик дүжүдүн өстүрүп алып дээринге чигиниң чок.

совхозтарда болгаш өскө-даа ажил-агыйларда картофель үезинин чөт-пөс, а «Коммунизмниң херели» колхозта үезин шүтү чок, ам кол-хозчулардан үезин чыгдынар ужурга таварышкан. Үстүнде айыткан совхозтарын директор-лары шипер Алымов, Балбанов картофель үезинин салтынар болгаш өөртүп алып талазы-биле чогуур хемчег албайн турар.

Чамдык ажил-агыйларда үезинге болгаш чеге херегээр карто-фельдин кадалааларына карто-фель шыгаар черлер чок болуп турар. Оон түндүгүндө чыл бүрү картофель үезинин салтынар ужурга таваржып турар. Дүржүдүгү станцияныга (директору эш Ю-ртаев) картофель шыгаар черин тударың чугулазын дөрт чыл дүржүдүндө чугаалажып келген болза-даа, тудуңу ам-даа эгеле-вөөс. Ам картофель бүдүрерин ды-ка көүдөдери дугайында айтырып тургустунуң келгенде, колхозтар-нын болгаш совхозтарынын ботта-рына картофель шыгаар черле-р

Г. ПЕТРОВ.

Д. АРАКЧАА,
Улу-Хем район.

ЧЕР-ЧЕР СОВЕТТЕРИНИҢ ДЕПУТАТТАРЫНГА ДУЗАЛАМЧЫ КЫЛДЫР

ДЕПУТАТ — УЛУСКА БАРААН БОЛУКЧУ

Сээн эргелерин

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Будурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

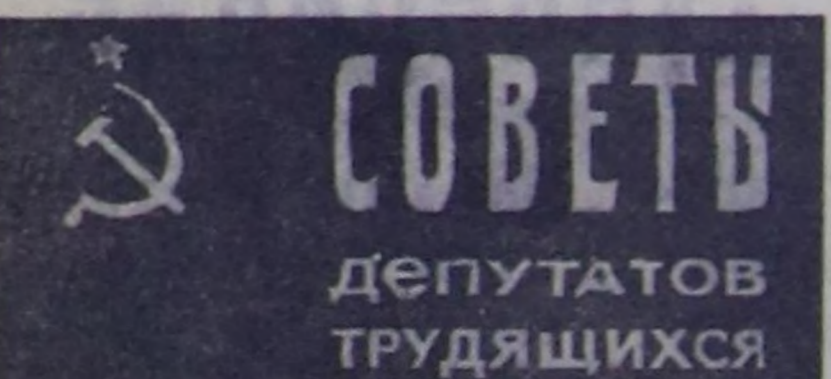
Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Советтик бурун эргелик коммунисттик дээрле, бодуну алба...

Бо чылдыр март айда болуп эрткен сонгулдалар-биле...

Чонга канчаар бараан болурула? Советтерин мурнунда...

Бо айтырлар бүгү депутаттарнын, ылангыя бир ду-...

Советтерин депутаттарынын ажил-чорудулазынга ду-...

Москва Советтерин эң баштайгы сонгулдазы-биле Мос-...

«Эштер депутаттар, силернин мурнуунаа хүндүлүк со-...

Ам эн-не кол чүвэ—СЭКП-нин XXII съездинин ба-...

ДЕПУТАТ, ХӨЙ-НИИТИГЕ ДАЯН

Бистин чуртка Совет эрге-чагырганын баштайгы чылдарында-ла...

Нудумчу болгаш квартал комитеттерин бисте херек кырында суур...

Линейк областың Павловка суурунун хамаатналары район Советинде...

Иван Васильевич хөй-ниити организаацияларын дузаламчы эрөөн...

Удтаанада ооп дилээ-биле көдээ Советке элден баш депутаттар, колхоз...

Иван Васильевич хөй-ниити организаацияларын дузаламчы эрөөн...

Оон соонда Иван Васильевич оон берге чагыр даалганы күсөөдөрүн...

Болур-ла болгай

Москва хоорай Советинин эң баштайгы сонгулдазын-дан...

Бир-ле катан Владимир Ильич көдээден келгенерин хүдээ...

— Чүү мындыг чүвөл бо, эш Ленин? Бисти олар шыр-гададыр-ла...

— Оожумнаар, Иван Родионович. Чүү болганын таптыр тайылбырлар...

— Кымнарыл че? Бистин көдээ советчилеринистир ийни...

— Оларын кымнар сонгаанын? — Бис-ле болгай бис, өскө кымнар боор.

— Бичаарга боттарынар олардан өскелерин сонгул алынар.

Идея биле практиканын, сөс биле ажил-херектин чагыс эви...

Программанын кө негелдезин хамыктын мурнууда депутат боду...

Сонгулдадан сонгулда чедир — улуг эвес хуусаа-дыр. Чер-чер...

Совет улуска ажыктыг улуг чаагай ажил-чорудула-нарга улуг-улуг...

«Ажыкчы чоннар депутаттарынын Советтери» деп журналдан элзэн...

га шөлү тыпсыры эргежок чугула кижилер артык. Депутат бүрүзү...

Лангыш комиссарлары, хөй-ниити инспекторлар садыгыч болгаш...

Төрөлөр комитеттери барык бүгү школаларда болгаш уругтар албан...

Депутат сонгучуларын чагытлары күсөөдөрүн, доктаамал комиссияны...

Оон аңгыда чер-черде тус-тус комиссияларын профсоюздары...

Иванчанаа амьдардыгы чуртка таварыгларында депутат бүрүзү...

Сонгучуларын хүдээп ал, оларнын билдиринкилерин болгаш...

Бистин хөй-хөй депутаттарымыс кандык-да айтырыгы шиптирээрде...

Оон-биле кады чамдык депутаттарнын болгаш чер-чер Советтеринин...

Бажынарга чурттарымыз хөй-улугу дурму чедир бисибес чорук чүг-...

Чурттага бажын, пенсия, үндүрүг, чер ажыглар айтырлар талазы...

Чурттага бажын, пенсия, үндүрүг, чер ажыглар айтырлар талазы...

Чурттага бажын, пенсия, үндүрүг, чер ажыглар айтырлар талазы...

Чурттага бажын, пенсия, үндүрүг, чер ажыглар айтырлар талазы...

Чурттага бажын, пенсия, үндүрүг, чер ажыглар айтырлар талазы...

Чурттага бажын, пенсия, үндүрүг, чер ажыглар айтырлар талазы...

Папирос хавы

Хоорайнын төп шөлүнгө, се-сердик чанынга, «Москвич» бодуну...

Демги девилденген семис кижи чолчаанынга мында деп дуза-жанган:

— Моон адырлып алып-дыр, папирос хавын алгаш, ынаар октабыдам.

— Бир эвес бодунар оон ап отаваз болунарда, машинанар дугаарын...

— Изи-дир, харын. — Папирозун хавын ынаар миір наап көрүнар.

— Аңгы кылынына, бар чорражын бер-деп, демги семис кижи ширин харылына.

— Бир эвес ону ынаар отаваз болунарда, машинанар дугаарын бижип алып мен.

— Чүгө адырлыбастай бердин? — Мен бо хоорайда чурттап, ажылдап турар кижи мен. Ын-

дыг болганында арыг-шевер дугайында сагыш човавас кижи мен бе?

— Демги девилденген семис кижи чолчаанынга мында деп дуза-жанган:

— Моон адырлып алып-дыр, папирос хавын алгаш, ынаар октабыдам.

— Бир эвес бодунар оон ап отаваз болунарда, машинанар дугаарын...

— Изи-дир, харын. — Папирозун хавын ынаар миір наап көрүнар.

— Аңгы кылынына, бар чорражын бер-деп, демги семис кижи ширин харылына.

— Бир эвес ону ынаар отаваз болунарда, машинанар дугаарын бижип алып мен.

— Чүгө адырлыбастай бердин? — Мен бо хоорайда чурттап, ажылдап турар кижи мен. Ын-

ХОЙЛУ БЭЗУГААР АЖЫЛДААР

Будура бажын бербеин чурттага бажындал үндүрүп болбас.

Пенсия хоюлузу. Депутаттарга кире билдиринкилеринин элзэн хөй кезээ...

Пенсия тыпсырын чөпшөрөөзү дугайында айтырыгы көрөлдө, билдиринки...

Пенсия тыпсырын чөпшөрөөзү дугайында айтырыгы көрөлдө, билдиринки...

Азыраа кижизинден чарылган таварыг-биле пенсия алып эргези...

Колхозту совокхо кылдыр эде организаациялар-биле холбоштыр совокхо...

Күрүнө пенсиянын алып эргези чок болгаш материалдык дузаламчы келергенде...

Индиг дузаламчы тыпсыр дугайында билдиринкини кирген колхоз...

Көдээ ажил-агы үндүрү болгаш ажил-агы үндүрү. Көдээ ажил-агы үндүрү...

Көдээ ажил-агы үндүрү болгаш ажил-агы үндүрү. Көдээ ажил-агы үндүрү...

Көдээ ажил-агы үндүрү болгаш ажил-агы үндүрү. Көдээ ажил-агы үндүрү...

Көдээ ажил-агы үндүрү болгаш ажил-агы үндүрү. Көдээ ажил-агы үндүрү...

Көдээ ажил-агы үндүрү болгаш ажил-агы үндүрү. Көдээ ажил-агы үндүрү...

Көдээ ажил-агы үндүрү болгаш ажил-агы үндүрү. Көдээ ажил-агы үндүрү...

ажыкчынар, албан-хаакчылар болгаш өскелер-даа) бот-онаалга үндүрү...

Көдөн чанымын чер ажылаам. Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын кызмын...

Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын кызмын. Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын...

Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын кызмын. Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын...

Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын кызмын. Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын...

Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын кызмын. Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын...

Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын кызмын. Көдөн чанымын үчүстөгү кызмын...

Улусчу театрын көргүзүү

Чадаанада Улусчу театрын бот-тыягы артисттери бо чаны районун амылчы чоннарына...

Амгы үед ол театрын 12 кишиден тургустунган бот-тыягы артисттери районун малчынарына...

Улусчу театрын режиссеру Иван Тоголович Комбууну улуттуулугуна...

Районун Култура бажынынын баянизи Николай Таранов, ортумак шкolanын башкылары...

Чээрби чыл эргелекчилөөн

Тес-Хем районун Шинаа электе пункттуу тургустунган бээр чээрби чыл алып турар...

Черинч ираа-даа, кадыр-кашпал тайгалар-даа, хову-шөл чурттуу анык кижиге бичин-даа...

Эш Норбу бодунуу херээн билдир, амылгы кызыкмаккай, аяксеткилдиги эчилеринч бирээс.

—Аларгын шын тывар болгаш омыр талы-биле мергежидиги кижиге—деп, ол черинч чону оон дугайын бо-ла чугаала...

Эш Норбу бодунуу, биче сеткилдиги кижиге. Ааргы кижилери шийнч эмирирге өд-не кычкыргай...

Ол чээрби чыл кадыр-берт тайга черге өгте туртпаш, амылчы малчынар-биле бер дамжы бир төрдөн бир черге көчүп чораан...

Мурнакчы кижиге

Ондар Ензак 1956 чылда 16 харлыг тургаш, комсомолдун пүтөө-казы-биле «Ишкит» колхозтун Ак-Аксында сүт-баран фермазына саанылган эгелээ...

Колхоз «Сүт-Хая» совхозка каттыккан соода, ол фермазы Ишкит-Аксы сүт-баран фермазына каткан. Ак-Аксында өл-дөөлү эгелээ...

1963 чылда саар инек бүрүзүндө 1500 кг сүт саап олмү түзээ-геми албышан, коммунисттик күш-ажылдын шалкычым деп ат дээш демиселжип турар.

Сөзү болгаш фотозу С. Павууну.

Механизаастаашкынның ачызында

Былдыңда хлеб заводу — республиканын аш-чөм үлетпүрүндү дээр механизаастаттыган бүүдүргө чери болу берген. Чоокка чедир...

Иччэн эң-не шалкыны мурнакчы амылчы ховткан далгандан нарын кымылгар кымыр төлөдө хол-биле бир минутта 10—15 чедир санын борбак далганын тудуп шыдаар турган...

Бүүдүргө чорудулгазы доду механизаастаттыганынч азымында ам хол-биле кымыр амылчы эвээр-жээ, Ховдун каан далганын «Кузбасс» деп маркалы машина чаныгы аай денкилдеп, ден дески кезектерге үлет турган...

Бүүдүргө чорудулгазы доду механизаастаттыганынч азымында ам хол-биле кымыр амылчы эвээр-жээ, Ховдун каан далганын «Кузбасс» деп маркалы машина чаныгы аай денкилдеп, ден дески кезектерге үлет турган...

Ол-ла салбырда сес чыл школазынын кедей өрөдиге чымында оदार 400 кубометр мажын белеткери-биле совхоз амылчынары 25 кижиге...

таан болгаш артык чарыгалдар кызырылган. Заподун коллективни механизаашкын бектик бүүдүрүчүлүгү амылчылар дээр чүткүлдүг амылчылар, продукция бүүдүрүшүн ай, көрүтөл болгаш чыл планнарын долдур болгаш ажык күссүдери дээр чарышта идепкейлиг кижиге турар...

Цехтер, бригадалар аразынын чарыжында эки көргүзүлгө кирди чери кымылгар пегинде эш Викторов аурдуган коммунисттик күш-ажыл бригадалары чедип алган. Бригаданын бүүдүрүп үндүрүп турар продукцияны чүтге эки шынарды, оон-биле кады сап талы-биле база чедир, хей. Март айның бүүдүргө оонаалдыр оон бригада 107 хуу күссүктен.

А. И. Сат, В. А. Шаболдина, М. И. Ларкина чижетиги, боттарынын хөрөөниг бүүдүрүп мастерлери болу берген, күш-ажылды коммунисттик өзү-биле көрүп турар мурнакчы амылчы кадрлар завод коллективинде өзүп турар.

Чеди чылдык бектик чылының бүүдүргө планын хууса бетиңде күссүдери дээр бугу улустуу чарыжында киришпешан, бичиңи заводтук коллективни улам чүткүлдүг амылчылар турар.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ, заводтун кол инженерин.

УРБУНДЕН МЕДЭЭ

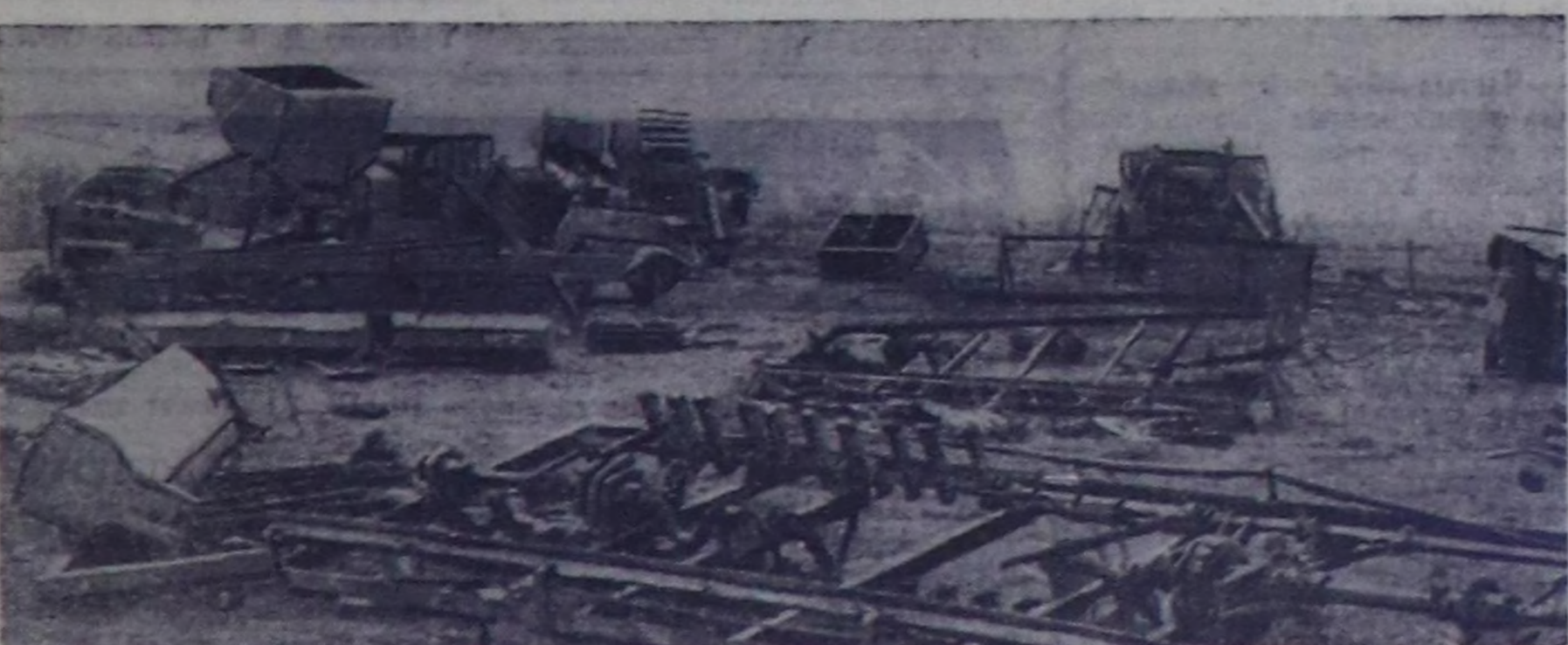
«Найрал» совхозтун Урбун салбырының № 1 сүт-баран фермазында бызаа ажаакчызы Иина Сат бо чымын 99 баш чаш бызааны хуу-лөп ап доруктурган. Оон бызааларының ортумак денкизи 40 кг чеди турар.

Урбун 8 чыл школазынын өөреникчлери апрельде 1900 кг дем-ир-дес айман чыганаар.

Урбун 8 чыл школазынын өөреникчлери апрельде 1900 кг дем-ир-дес айман чыганаар.

Ш. ДУВЕНДЕЙ.

Чурук буруудадып тур

Мону «Улуг-Хая» совхозна мерген бис. Совхозтун удурткучулары техниканы ховуларга маалпартыгы ырында чаччыгып калганнар. Совхоз тавунуң демисээрден дашкаар черлерге бүүдүр-дөө, үрлүн-дөө чүүлдериң сөөртүп үндүргөш, кагылгалтар. Мону партия...

РЕВОЛЮСЧУ ИДЕЙЛИГ УРАН ЧУУЛДУ ЧОНГА БАРААЛГАДЫР

Е. ВУЧЕТИЧ, ССРЭ-нин улустун чурукчузу

Идеология амылчының эдечтеги сорудаларын чугаалажып көр СЭКН ТК-ның июнь Пленумунун болурунун мурнуу чарымында партияның болгаш чазактын удурткучулары-биле журашканының соода чурукчулар бистер төрөн уран чүүлдүстүн хуу-салымы дээр хариысалганы улам күштүгү-биле мөдөп билген бис.

Даштыкка чоруп турган үем мөн киржир уаурга таварышкан аажок наиглежишкенин чугаа-сооттарың бирөөни сагыжымга кирер-дир. Чамдык анык чурукчулар партияга болгаш идеялиг чурук чугаадылгага хоралыг чүве дийли турганнар. Олар шунтузу чугаадылганың хостуу дээр, политикагит амылчылардан уран чүүлдүң «хамарышпас чоруу» дээр маргыжын турганнар.

Чурукчу кижиге ирааар кылдыр чаааттыгана күш деп ырлал чоруу жураут—деп, оларның бирээни чугаалаан.

Болуңуң хууда сеткилин илеридири — чугаадылгага кол чүүл ол-дур—деп, бирөөни чугаалаан.

Уругтар чулуруушкуну мшкашак ындыг мугулай «ооккур сөөстер» диннаш, чиктим конуг турган. Буржуа чурукчуңуң хостуу чурук дийр чүвези чогуң чүл, ол «куштар» кымын айтышканын-биле ырыалым, кымыл аан тудуп турар деп чүвези болум карама-биле көргөн-не болтай мен. Оларга боттун шыннын билдиктеп көргүзүр деп чүвө хөлү эртен аргачыга аргачың хоралымы мерелерип сургаары-биле бир дөмөй мынаш чок берге дээрин билди турмузун-дээ, мында дилем:

— Дээрлик ам бооп турар чугааның ужуру — социалистик реализмни чурукчулары биле сарыг уран чүүлдүң, «уран чүүл дээр уран чүүлдүң» талалакчыларының аразында ылгал, кызыгаар-дыр. Бичин бо маргыдамыс болза уран чүүл дугайында анык-анык идеялиг үел-болдаларың бадыткал көргүзүр бооп, политикагит чидиг характерлиг бооп турар-дыр — деп сөгел болур мен.

Мында ийи анык идеология, ийи анык үел-болдал илереп турар. Социалистик реализмни чурукчулары бистер, «сарыг уран чүүлдүң чурукчулары» силер турарга идеялиг үел-болдаларың, тодаргай мылалдыг философияны барымаалап турар-дыр бис. Бис оон мерелердинис-биле кылым турар бис, бо шагын марксизм-ленинизмни идеяларыңа бердингенисти чыжыбай турар бис, а силер, «чугаадылганын хостуру», «хамарышпас суртаалдан непертерпешан», «эри эвээрини артында чаглакчанын чаштымын турар-дыр силер. Силер шак ынчар көргүзериңе чеже-да оралдыкчы тураруура, уран чүүл идея чок чоруу турбас деп чүвезиң бадыткалы моон тодаргай көстүп турар-дыр.

Америк империалистерге баптаган делегей реализмни идеология фронтуда демиселди күштедирер турар амгы үедө улам-на серемчи...

делдик болуру бистен негеттинип турар. Амгы үениң буржуа уран чүүлу коммунизмге уур калчаалыг чоруу-биле сийниккен деп чүвези утуп боабас. Кижини ол арпынчуу чок болдуруп, дорамчылып, ундаралып, хей-аыт чоталдырып турар-дыр. Барыны чукуң «он ча уран чүүлдү» дийр чүвези болза капитализмниг реаксылыг философияның илеридишкени бооп турар; чугаадыкчы ууг сорудаларың шийтерилеринче улус массаларың көдүртүгүг идеяларың депшиңди үлдүрер харык мыда чок. Монополистик хардаачылар барыны чукуң хей-хей чурукчуларың мөү төлөвин чижени-биле садыглан турарлар. Капитализм үениңде чугаадылганың хостуу чоруу» ындыг-дыр.

В. И. Ленин буржуа империализмни културалык аныктыгы амылчыларны културалык биле пролетаржы културалык алыгарын өөртекж. Пролетаржы култура болза көтөрөй болбаарыңды хей чүвө чыдыг төөгүдүң дүргүзүңа кижиге төрөткениң мерген угаанын турмузүңа бүтү-ле депшилдигиң чүүлдүң дүмү эвээр салгалы бооп турар. Капиталисттик тургустунун байдалында ийи културалың дугайында деленич өөрдег болза Барыны Германияда болгаш Америкада уран чүүлдүңа ам бооп турар нарын чорудулганы билеп аларда дүгүтүрүрүр. Бир талымында, чүгүл-базын абстракционисттер болгаш формалисттер тергиңдеп, өскө талымында, реалистик чурукчуларын күштери быжынып турар. Реалистик чурукчуларын талантылары бундун чагай идеяларга, кижиниң аас-кежиге дээр, оран делегей кырыңа тайбың дээр демиселе бараан бооп турар. Чурукчуларың аразында уран чүүлдүң эвээр-ла шылаптангай амылчылар, бичин Төрөн чурукчурустуу ууг өнүктери хай: Роквалд Бент, Хералд Биструн, Ренато Гуттузо болгаш оон-ла өскө да хей кижилерин чугаадыр бер делегейин миллион-миллион бөдүүк кижилерин хайныктырып, сөрүк кирип турар.

Барыны чукуң демократтыг, депшилдиги уран чүүлдү бис билдирер болгаш чок. Реаксылыг уран чүүл—уурланчак, чүгө дээр, ол болза кижилерин сагыш-сеткил талымы-биле кууданып, крик чидигери капитализмниң турмуштарың мөңгө-жидериче чүткүп турар. Мынд уран чүүлдүң каңдыг-даа адыралар каңдыг-даа «чэй хевирлер-биле чыжырттымын ырымаалаан, буржуа тургустунуң чоңга удуу алыс уткамын, оон аратаның бүүзү-шын-кырын чажырып чаар, тайбың, демократия, социализм дээр демиселден улус массаларың сапысарым дээр орадалыкчы турар. Буржуа реаксылыг уран чүүлдүң бугу хевирлеринге удуу бичиңи шийтерилер демиселди чорудуп турарымын база моон сонгар-даа чорударымын ужуру мында.

Иччанык бичин чамдык анык чурукчуларымыс социалисттик реализмниг калбак оруундан чылааш, формалисттик чурукчуларың салдырыңа алы бергерен. Олар эртен үениң депшилдиги културалык төөп көрөйт, Репаниян, Суржковтун өдүм чок чугаадыларын херекке амыксайып турарлар.

Чажыдар дээр чажарлаашканын чирким бужары тодаргай болганын ужурунда Барыны чукуң эң-не угаан-сарымдыг кижилери ону аса-чөткөриг кылдыр көргөш, оортан чорутуу чылаш эгелеп турарлар. Олар ховуң, меге уран чүүлдү улакан шийтерили-биле сойгалал ледерип эгелеп турар; делегейге эң дээр чурукчуларың артырып каан култура өртинешинде угаан-болал амылчыларың эң нарын айтырыларынга харымы дилеп турар.

А. Н. Толстойн мөчөн дүңдүң дээр бөр бөжөн чыл болганга тураскааткан кезеге чүгө чугаалап турган. Роквалд Бент болза ууг өрүс чугаалчы ону уран чүүлдү бичирине өөртекж, ону чурукчу болуру кылдыр хайныктырган деп чугаалаан. «Кол-ла чүүл болза уран чүүлдүң күчүгүг күжү илителели жуур-уткада, чоңга бараан болуру, кижилерин болгаш улустарың аразында акам-думалыкчы чоруктуу болгаш найбурдун идеяларын суртаалдан непертерип хууздөгүлениң дээр болурун Толстойн көргүскени болуру» деп Бент чугаалаан.

Чурукчу кижиге бүүдүңге дээр өөрүшкү болза каңдыг-бир төлөвөр амыр дээр «чугаадыр» деп чүткүл эвес, харын кижилерге херектиг идеяларың непертерип болгаш турар мынд үени Лев Толстой күзеп чорган. Чоңга бараан болуру, оон болдаларын, алыс күздөргөн болгаш чурукчуларын илеридер деп шак ол негедө болза делегей културалымын тургустун эң-не дээр, депшилдиги бугу чүүлдүң бундун шийтедиле шийтерилерин социалисттик реализмниң, совет уран чүүлдүң чугаадыларын ууг күжү болуру-дур.

Ол байлаактар барык-ла чартык чүвө чыдың дүргүзүңа бир-ле дугаарында оларның эвээр салгалычлары бичтерге, коммунисттик ийитилердин тургустуну чугаадыкчы чыга кезик бооп келген. Бичтер бүүдүстүн чаалап амылчыларымысты карак огу деп камгалап турар болган камгалар бис, марксизм-ленинизм өөрдег-биле херектенген уран чүүлдүң алыш шөлүңге буржуа идеологияны хоран сийген бис туштериниң өзүп үерип болдурус бис. Чурукчуларың ийи дугаар Бүгү-эвилел сьездияны СЭКН ТК-ның байыргы чугааныңа чөптү-биле онзагай темделгенин мышкаш, совет уран чүүлдүң амылчыларыңа мынаштыг компас болза коммунисттик идеяларын бадыткап быжыгалары дээр, абстракционизмге, формализмге болгаш хажгай бөдүүкчүдүгө удуу демиселе быжыккан социалисттик реализмниң методу болуру.

Коммунистерин алдарыг партия совет уран чүүлдү көжүлдө дугайында мөгөш-шылап чокка сагыш салдып, оон чегиниң ийитилерин бичиңи чылап, частырыкынын принципалдыгы-биле шүгүмчүлөп турар. Бичин уран чүүлдүстүн сөрүк кырыкчылыгы — СЭКН-ниң ол ролюн март 8-те болурун чугаалай Н. С. Хрущев/өкшис-биле илереткен. Партия «бүгү-ле херекселериниң үнү аныгын чагай болгаш таарышкык дымчалымы дээр өрөстөрдө дийржиртүп өдүм чок чугаадыларын херекке

алмыксайып турарлар.

Чажыдар дээр чажарлаашканын чирким бужары тодаргай болганын ужурунда Барыны чукуң эң-не угаан-сарымдыг кижилери ону аса-чөткөриг кылдыр көргөш, оортан чорутуу чылаш эгелеп турарлар. Олар ховуң, меге уран чүүлдү улакан шийтерили-биле сойгалал ледерип эгелеп турар; делегейге эң дээр чурукчуларың артырып каан култура өртинешинде угаан-болал амылчыларың эң нарын айтырыларынга харымы дилеп турар.

А. Н. Толстойн мөчөн дүңдүң дээр бөр бөжөн чыл болганга тураскааткан кезеге чүгө чугаалап турган. Роквалд Бент болза ууг өрүс чугаалчы ону уран чүүлдү бичирине өөртекж, ону чурукчу болуру кылдыр хайныктырган деп чугаалаан. «Кол-ла чүүл болза уран чүүлдүң күчүгүг күжү илителели жуур-уткада, чоңга бараан болуру, кижилерин болгаш улустарың аразында акам-думалыкчы чоруктуу болгаш найбурдун идеяларын суртаалдан непертерип хууздөгүлениң дээр болурун Толстойн көргүскени болуру» деп Бент чугаалаан.

Чурукчу кижиге бүүдүңге дээр өөрүшкү болза каңдыг-бир төлөвөр амыр дээр «чугаадыр» деп чүткүл эвес, харын кижилерге херектиг идеяларың непертерип болгаш турар мынд үени Лев Толстой күзеп чорган. Чоңга бараан болуру, оон болдаларын, алыс күздөргөн болгаш чурукчуларын илеридер деп шак ол негедө болза делегей културалымын тургустун эң-не дээр, депшилдиги бугу чүүлдүң бундун шийтедиле шийтерилерин социалисттик реализмниң, совет уран чүүлдүң чугаадыларын ууг күжү болуру-дур.

Ол байлаактар барык-ла чартык чүвө чыдың дүргүзүңа бир-ле дугаарында оларның эвээр салгалычлары бичтерге, коммунисттик ийитилердин тургустуну чугаадыкчы чыга кезик бооп келген. Бичтер бүүдүстүн чаалап амылчыларымысты карак огу деп камгалап турар болган камгалар бис, марксизм-ленинизм өөрдег-биле херектенген уран чүүлдүң алыш шөлүңге буржуа идеологияны хоран сийген бис туштериниң өзүп үерип болдурус бис. Чурукчуларың ийи дугаар Бүгү-эвилел сьездияны СЭКН ТК-ның байыргы чугааныңа чөптү-биле онзагай темделгенин мышкаш, совет уран чүүлдүң амылчыларыңа мынаштыг компас болза коммунисттик идеяларын бадыткап быжыгалары дээр, абстракционизмге, формализмге болгаш хажгай бөдүүкчүдүгө удуу демиселе быжыккан социалисттик реализмниң методу болуру.

Коммунистерин алдарыг партия совет уран чүүлдү көжүлдө дугайында мөгөш-шылап чокка сагыш салдып, оон чегиниң ийитилерин бичиңи чылап, частырыкынын принципалдыгы-биле шүгүмчүлөп турар. Бичин уран чүүлдүстүн сөрүк кырыкчылыгы — СЭКН-ниң ол ролюн март 8-те болурун чугаалай Н. С. Хрущев/өкшис-биле илереткен. Партия «бүгү-ле херекселериниң үнү аныгын чагай болгаш таарышкык дымчалымы дээр өрөстөрдө дийржиртүп өдүм чок чугаадыларын херекке

алмыксайып турарлар.

Чажыдар дээр чажарлаашканын чирким бужары тодаргай болганын ужурунда Барыны чукуң эң-не угаан-сарымдыг кижилери ону аса-чөткөриг кылдыр көргөш, оортан чорутуу чылаш эгелеп турарлар. Олар ховуң, меге уран чүүлдү улакан шийтерили-биле сойгалал ледерип эгелеп турар; делегейге эң дээр чурукчуларың артырып каан култура өртинешинде угаан-болал амылчыларың эң нарын айтырыларынга харымы дилеп турар.

А. Н. Толстойн мөчөн дүңдүң дээр бөр бөжөн чыл болганга тураскааткан кезеге чүгө чугаалап турган. Роквалд Бент болза ууг өрүс чугаалчы ону уран чүүлдү бичирине өөртекж, ону чурукчу болуру кылдыр хайныктырган деп чугаалаан. «Кол-ла чүүл болза уран чүүлдүң күчүгүг күжү илителели жуур-уткада, чоңга бараан болуру, кижилерин болгаш улустарың аразында акам-думалыкчы чоруктуу болгаш найбурдун идеяларын суртаалдан непертерип хууздөгүлениң дээр болурун Толстойн көргүскени болуру» деп Бент чугаалаан.

Чурукчу кижиге бүүдүңге дээр өөрүшкү болза каңдыг-бир төлөвөр амыр дээр «чугаадыр» деп чүткүл эвес, харын кижилерге херектиг идеяларың непертерип болгаш турар мынд үени Лев Толстой күзеп чорган. Чоңга бараан болуру, оон болдаларын, алыс күздөргөн болгаш чурукчуларын илеридер деп шак ол негедө болза делегей културалымын тургустун эң-не дээр, депшилдиги бугу чүүлдүң бундун шийтедиле шийтерилерин социалисттик реализмниң, совет уран чүүлдүң чугаадыларын ууг күжү болуру-дур.

Ол байлаактар барык-ла чартык чүвө чыдың дүргүзүңа бир-ле дугаарында оларның эвээр салгалычлары бичтерге, коммунисттик ийитилердин тургустуну чугаадыкчы чыга кезик бооп келген. Бичтер бүүдүстүн чаалап амылчыларымысты карак огу деп камгалап турар болган камгалар бис, марксизм-ленинизм өөрдег-биле херектенген уран чүүлдүң алыш шөлүңге буржуа идеологияны хоран сийген бис туштериниң өзүп үерип болдурус бис. Чурукчуларың ийи дугаар Бүгү-эвилел сьездияны СЭКН ТК-ның байыргы чугааныңа чөптү-биле онзагай темделгенин мышкаш, совет уран чүүлдүң амылчыларыңа мынаштыг компас болза коммунисттик идеяларын бадыткап быжыгалары дээр, абстракционизмге, формализмге болгаш хажгай бөдүүкчүдүгө удуу демиселе быжыккан социалисттик реализмниң методу болуру.

Чурукчу кижиге бүүдүңге дээр өөрүшкү болза каңдыг-бир төлөвөр амыр дээр «чугаадыр» деп чүткүл эвес, харын кижилерге херектиг идеяларың непертерип болгаш турар мынд үени Лев Толстой күзеп чорган. Чоңга бараан болуру, оон болдаларын, алыс күздөргөн болгаш чурукчуларын илеридер деп шак ол негедө болза делегей културалымын тургустун эң-не дээр, депшилдиги бугу чүүлдүң бундун шийтедиле шийтерилерин социалисттик реализмниң, совет уран чүүлдүң чугаадыларын ууг күжү болуру-дур.

Ол байлаактар барык-ла чартык чүвө чыдың дүргүзүңа бир-ле дугаарында оларның эвээр салгалычлары бичтерге, коммунисттик ийитилердин тургустуну чугаадыкчы чыга кезик бооп келген. Бичтер бүүдүстүн чаалап амылчыларымысты карак огу деп камгалап турар болган камгалар бис, марксизм-ленинизм өөрдег-биле херектенген уран чүүлдүң алыш шөлүңге буржуа идеологияны хоран сийген бис туштериниң өзүп үерип болдурус бис. Чурукчуларың ийи дугаар Бүгү-эвилел сьездияны СЭКН ТК-ның байыргы чугааныңа чөптү-биле онзагай темделгенин мышкаш, совет уран чүүлдүң амылчыларыңа мынаштыг компас болза коммунисттик идеяларын бадыткап быжыгалары дээр, абстракционизмге, формализмге болгаш хажгай бөдүүкчүдүгө удуу демиселе быжыккан социалисттик реализмниң методу болуру.

Чурукчу кижиге бүүдүңге дээр өөрүшкү болза каңдыг-бир төлөвөр амыр дээр «чугаадыр» деп чүткүл эвес, харын кижилерге херектиг идеяларың непертерип болгаш турар мынд үени Лев Толстой күзеп чорган. Чоңга бараан болуру, оон болдаларын, алыс күздөргөн болгаш чурукчуларын илеридер деп шак ол негедө болза делегей културалымын тургустун эң-не дээр, депшилдиги бугу чүүлдүң бундун шийтедиле шийтерилерин социалисттик реализмниң, совет уран чүүлдүң чугаадыларын ууг күжү болуру-дур.

Удуртукчуларның кичээңгейинге

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Пассажирыр АТК-зынын амылчында улуг четпестер барын илереткен, номчулуктарың чагаалары редакцияда келгилээ. Оларын доктучуларын моон алаңга парлавашан, ол айтырыкка пассажирыр АТК-зынын удурткучуларың кичээңгейин улаңдырып тур бис.

АЛА-ЧАГААЛАШКЫНЫН ТУННЕЛИ

Хоорайда чоруп турар автобустарың чоруга чогуту графикагерин урелип турарын аргыжып турар кижиге бүүрү билер. Оон уламында автобус маанар черлерге кижилер хөй-биле мөңгөжиң, кыштын сөгүндү-даа, чайның ийинде-даа хөй үени чидирер ужура таварыжы турарлар. График сагынас чорук чорудуучуларың чачымы болган. Оон кол чылдаганы—хыналданың чогуңда, удуртулганың коштаана.

Графика сагыны—чочамы кижиниң база бир кол хууздөгөй. График сагынас чорук чүгө хоорай автобустарында эвес, а районнар автобустарында база чачыл болган. Тодаргай чижектерден көргүзүп көрей; март айның сөөлүгү хунеринде касса чанынга мындыг чаралды аскаң турган: «Хар эрпик, орук үрелип турарың барымдалаш, район автобустарың Кызылдан үнер шаде 7—7,15 шактарда кылдыр чарлар». Автобустарың херек кырлаңды 8,9 шактарда чорудуп турган. Ол чорук ылангы аары, кырган кижилерге кончугу халамы деп чүвө билдиндир.

Билет салар кассаның амылчылары чамдык пассажирлериниң билеттерин маршрут саазыныңа демделгелерин баар таварыгалар бар. Оон чылдаганында кыган билет салар азы баштаар черге чедир чыгылдар чоруктар үнүп турар. Чижээ, март 28-те Кызыл-Армыг өреникчи огул Алсыман олуртуп дээр билет салды алдым. 29-та эртенгиңиң 7 шакта вокзалга чедип келдим. 8 шак амыл турда Самагалдай болгаш Эрзинге баар автобустар чоруп эгелди. Ол автобустарың маршрут бижиктеринде бичиңиң биледжисти демделгелерин бол-

гаш. Эрзин автобустуң чозаачымы, дежурныйнын сөзүн дымнапай, бодуну кара-талы-биле, билетти билет чок өскө кижиге саткан, бичиңиң каапнаш барган. Оон соода чыгылде эш Черновтун бижимел айтышканын эвээр март 30-де огул чоруктан мен.

Такси-моторул паркта байдал ба

ССРЭ-нің Даштыкы херектер министрствозунда

Бо чылдын май 13-те ССРЭ-нің Даштыкы херектер министрствозу АКШ-тың болгаш Великобританиянын Москвада элчин черлеринче ноталарын чурткан.

АКШ-тың элчин черинге чурткан нотада айтып турары болза, ССРЭ-нің Дэди судунун шериг коллегиясы, Совет Эвилелинге удур шшон ажыл-чорудугаын дээш кеземче харысалгалыг кииргени ССРЭ-нің хамаатызы О. В. Пенковскийнин болгаш Великобританиянын хамаатызы Г. Виннин херөөн бо чылдын май 7-ден 11-ге чедир Москва хоорайга болуп орткен ажык суд чорудугазынга көргөш, тускай доктаалды үндүргөн. Ол доктаалда айтып турары болза, Американын Баттышкан Штаттарынын ССРЭ-де элчин черинин ажалдакчылары: ийги секретарь У. Джонс, атташе Х. Монтгомери, шериг-агаар атташенин дуалаакчызы А. Дэвисон, атташе Р. Карлсон болгаш биске туруп таарышпас кижилер деп санаптыр, 1962 чылдын ноябрьда Совет Эвилелинден чурткан секретарь-архивчи Р. Джекбол олар боттарынын албан-дукаалын ажалдап алгаш, шийтирген Пенковскийге база Винниге шшоннаашкынын чорудар талазы-биле дузалап турган болгаш мичангаш дипломаттык төлө черинин ажалдакчыларынын өзү-чурумунга дүшпөс ажал-чорудуганы кылып келгенер.

Моон-биле холбаштыр ССРЭ-нің Даштыкы херектер министрствозу болза, элчин черинин үстүнде айтык ажалдакчыларынын дипломаттыг ажалдакчызынын ажал-чанынын нормаларын каржым-биле үрөөни болур дүрүм чок ажал-чорудугазы-биле холбаштыр удураанышыкыны Великобританиянын элчин черинге меделеп, үстүнде айтык кижилерни биске туруп таарышпас кижилер деп чарлап тур.

Элчин чери бодунуң ажалдакчыларынын илдыг ажалдыг болдуруп болбас ужурауг ажал-чорудугазын моон сонгаар болдурбазы-биле шынгыг кемчелерин аларын министрство манап турар.

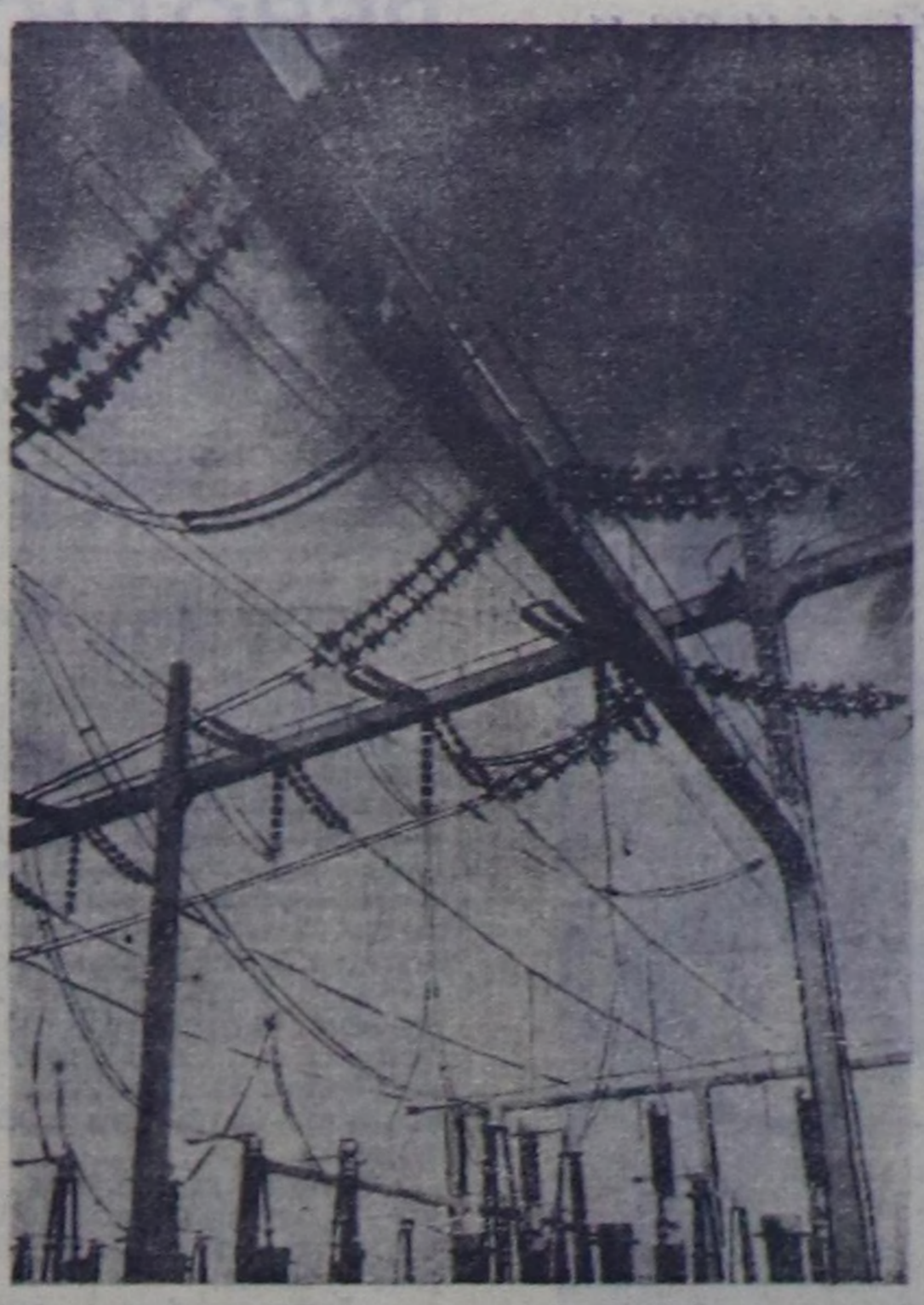
ССРЭ-нің ДХМ-нің Великобританиянын элчин черинге чурткан нотада меделеп турары болза, ССРЭ-нің хамаатызы О. В. Пенковскийнин болгаш Великобританиянын хамаатызы Г. Виннин херөөн талазы-биле бо чылдын май 7-ден 11-ге чедир Москвага болуп орткен ажык суд чорудугазын чурп турда ССРЭ-нің Дэди судунун шериг коллегиясы тускай доктаалды үндүргөн. Ол доктаалда айтып турары болза, Великобританиянын ССРЭ-де элчин черинин ажалдакчылары: ийги секретарь Р. В. Чякокс болгаш ооң кадайы Дж. А. Чякокс, ийги секретарь Г. Каузал болгаш ооң кадайы П. Е. Каузал, шериг-далай атташенин дуалаакчызы Дж. Л. Варлей, атташе Ф. Стюарт болгаш элчин черинин албан-хаакчызы А. Кауселл олар боттарынын албан-дукаалын ажалдап алгаш, шийтирген Пенковскийге база Винниге шшоннаашкынын чорудар талазы-биле дузалап турган болгаш мичангаш дипломаттык төлө черинин ажалдакчыларынын өзү-чурумунга дүшпөс ажал-чорудуганы кылып келгенер.

Моон-биле холбаштыр ССРЭ-нің Даштыкы херектер министрствозу болза, элчин черинин үстүнде айтык ажалдакчыларынын дипломаттыг ажалдакчызынын ажал-чанынын нормаларын каржым-биле үрөөни болур дүрүм чок ажал-чорудугазы-биле холбаштыр удураанышыкыны Великобританиянын элчин черинге меделеп, үстүнде айтык кижилерни биске туруп таарышпас кижилер деп чарлап тур.

Ам бо үеде элчин черинин Москвада турар ийги секретары Г. Каузал болгаш ооң кадайы П. Е. Каузал Совет Эвилелинге девискээриден доп-дараан үнүп чоруур ужурауг.

Элчин чери бодунуң ажалдакчыларынын илдыг ажалдыг болдуруп болбас ужурауг ажал-чорудугазын моон сонгаар болдурбазы-биле шынгыг кемчелерин аларын министрство манап тур.

(СЭТА).

Европада социалисттик чурттарини тургузуп турары чангыс аай энергетика системаны венгр удуз найралдык болгаш акм-дуималыкы бузуну демдээ кылдыр көрүп турар. Венгр ажалчы чоңарын «Тайбыл» деп атты берген электри штурму-биле чоокта чаа Украинадан совет электри күжү Венгрияга кирип эгелээ.

Электри дамчыдылганын кан алааштары акм-дунма бир чурткан акм-дунма кожа чүргөчө басып кирип турары аларыны ол.

МТИ—СЭТА-ның фотогу.

ШЕРИГЛЕР ЧОРУДУП ТУРАТ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Хоорайга корум-чурум чок чоруктарын катап тыптып келгенин чылдары дээш, Бирингемиянын чанында шериг баазааларынче шериглер чорудар деп болууну шийтирлөөнүн дугайын АКШ-ның президентини Дж. Беннеди чарлаан.

Негрлер шийтөөнүнүн удуруткучу М. Кингтин думазы доктор А. Кингтин бажыныче бомба ояпкан, аймак-сөөк ылгачыларыны чыгача террорлук үгүдешкинини уламдыдан Бирингемиянын негр чурттакчыларынын таарышпас чоруду кыткан соода, ол шийтиршип хүдөөп алган.

ЮПИ агентиледин дымнады турары-биле алдыга, Бирингемиянын районунче чорударына көрдүнгөн кезектерин дайынчы белен байдалга тургузар айтканынын камгалап министр Макнамарга берген деп, Беннеди меделээ. Ол кезектер хей-ниининиң корум-чурумун тударынын талазы-биле тускай өөрелдени эрткен деп, ол немеп каан.

ЧАЗАК КРИЗИСИ

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Аргентин чазактын бугу кезигинери эрге-хүдээлгениден дүшкөн.

Юнайтед Пресс интервьерини агентилединиң корреспондентинин Буэнос-Айрестен дымнады турары-биле алдыга, Фрондизиниң мунуңдагы саттыкчы чоруду дээш буруулап төлөөкчилери президент Гидону үстүнде-да боттарынын албан-дукаалын эрги хөөрөө ээлевишпа турар-дыр деп чугаалап турар, иштик херектер министртинин илетики чазак кризисин болдурган.

Кожаларывыстын мурнакчы дуржулгалын өөренинер

Мурнуңда чангыс күрөк кады өөренип турган ийи амык эртемден бир-ле катап Москвага ужуражып келген. Ужуражкыны оларын кызыгында-да өөрүнүчү болган, хол тутчу менди солукшак, хөөрөжип эгелээ:

- Канды чурттан чор сен? Байда, хайы хире чедикшиңниң чоруп тур сен?
- Чедикшиңнер-да бар-ла, совхозуеу орталык болган болду ийин—деп, оларын бирээзи харысалаан.
- Адырм, чү совхоз?
- Бистин совхозуеустан адым «Эрдэм» дээр. А оң директорунда ажалдап турар мен ийи.
- Директор че? Мен сени эконо-миктиг эртемдериниң кандидат аларган деп дыңажым мен, чоп? А эртем-шиңчиле ажалын канчаар чорудуп турар сен?—деп, бирээзи кайтап айтырган, ажине оон «ак-рактарында сонургалы өжүп бады барган.
- «Эрдэм» совхозтун директору Цырендаши Доржиевич Доржиев өнүгүне дуураган:
- Эртем ажалын канчаар билди турарында ол бугу хамаар-жыр болгай. Мен ам доктор тергесин чедип алдыр дээш ажалдап тур мен. Теман—«Совхозтарга ажал-агынын иштик санаашкынын ор-гангастары».
- Эделен... совхоз биле эртем ажыны...
- Оларын катай чорудуп болур. Практика чокча теория өдүг. Ол илдыг өвөс ийлепче?
- Бурап АССР-нің мурнуу-өөн чүгүндө, Байкал ичинде даглар шөйлүп чурткан, ыда «Эрдэм» совхоз туруп турар. П. Д. Доржиев

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинки-Бравченко кудумчуу бажы № 3. ТЕЛЕФОНАНЫ: редакторуну 24-63, редакторун өралакчынын 35-24, пропаганда кылдынын 23—54, харысалгалыг секретарынын 23-35, казак ажал-агы кылдынын 25-38, партиялы амырлар кылдынын 37-13, иштик информатика кылдыны 20-60, чага болгаш совет тургузу кылдынын 21-27, улетур болгаш транспорт баакултура амырлар кылдыстерини 22-64, бухгалтерияны 31-75, коркорталарын 21-47, харысалгалыг кежурини 23-54. Соуун келбени барганда 32-75 телефонча долгаар.

«ТӨӨГҮЛҮГ БОЛГАШ ҮРЕ-ТҮННЕЛДИГ АЯН-ЧОРУК»

ГАВАНА (СЭТА). Бистин революциявыстын баштыкчы аян-чоруду-нун үезинде коммунистын тургузу-рунун соругаларын боттадырыны Совет Эвилелинин кайгамчык удул чедикшиңнери көр аргалыг болган. Ол болза аажок удул завод-тарын болгаш делем сутгарыга ажалдакчы көргөн деп. «Мундо» сөзү бижип турар.

Ол бугу чүдөөр чүгө магадааш-кынын өскүдүп турар өвөс, харын совет үдөгери эдербишаан, удустар бергелер болгаш таптыкташыкынар тура-даа бодунуң хууда салым-чорудуң чазакчызы бооп, бодунуң хуу-

да күчтүн быжылап шыдаарынын херек кырында боттук чизээ болуп турар-дыр.

Фидель Кастроун Совет Эвилелинге аян-чоруду бистин чуртувука чүгө политика талазы-биле удул ажалдыг болур өвөс, харын эконо-мика талазы-биле даа ажалдыг болур, Ленинни төрөөн чуртунуң дуржулгазы бистин айтырлары-высты шийтирлөөнине ажалдыг болур дээрине илгеринин бугу барымдалары бар деп ук солдунуң «Төөгүлүг болгаш үре-түннедиг аян-чорук» деп мурнуку чүдүлө бижээ.

Космонавт Г. Нупер уждарына белеткенип турар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Америк агентилединиң корреспондентинин Баисверал думчуткан дамчыдып турары-биле алдыга, космонавт Гордон Куперниң космоске уждарынын белеткени ында дооступ турар. Куперин ужулуп үнер ужурауг «Фейт—7» деп космос корабли май 14-түп өртенине ужулуп үнер болгаш черин 22 катап долгалдыр ужулар деп болду турар. Ужулушкун 34 шак хире үеде ургучулар. Купер Оожум океанда Малуай ортудуктан 80 миль ырак терге парашют-биле кээп дүжөр ужурауг.

Майор Гордон Купер—36 харлыг. Эчилерини шийчилгези-биле алдыга, ол күш талазы-биле кайгам-чык эки байдалга турар болгаш ужулуп үнерине белен. Май 14-ге болгаш 15-ге ужулушкунуң үчү үезинде агаар конуң эки болуп деп ында санап турар.

Космос орунуга ужулушкунуң үргүдүлгенин талазы-биле америк

рекорту Купер тургузар ужурауг. Илдыг болжак, «бир өвөс Купер айткан программаны бүтүнү-биле күтсөтсе-даа, космос орунуга ужу-душкун талазы-биле делегер рекордту мурнуку хөөрө Совет Эвилелинге хамааржыр апаар деп, ЮПИ агентиле меделеп турар. Орустар эртен чылдын августта космонавт Андриян Г. Николаев башкарган кос-мос корабли салып үндүргөн. Ол ко-рабль Черни 64 катап долгалдыр ужуткаш хонтан болгай.

ШПИОН-СПУТНИК

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). АКШ-ның шериг-агаар күштери «Атлас-Агеза» деп ракетаны дузазы-биле чаа чы-жык спутникти Аргуэло думчуткан салып үндүргөн. ЮПИ агентилединиң корреспондентинин дымнады тур-дары-биле алдыга, ол чаа спутник болза «Самос» азы «Мидас» хевир-ниң шпион-спутникти болуп турар.

«Хамаанны» үндүр сывыргаш

ээн бригада болуп турса-да, херек кырында апаа ээ-харысалгалык чорук тергилеп, чамык тракторис-тер чери чарып каар, өскөдөр — чаа, а база бир кезек кижини оң дүжүдүн ажаап алып турган. Оларга телевидин дүжүткен хамаарыга чок-ка, кылып каан ажалынын кемчөө-лин өзүгаар төлөп келген.

Эртен чылдын биле тарас өстүр-риниң тускай дөрт бригадаларын болгаш кукуруза, сөккө баа оон-да өскө одуруглар арасын сайбары-жыр култураларын ажаап өстүрер, механизаттатынган элөөн каш эве-ноларын тургускулан бис. Ол бри-гадалар болгаш эвенолар—бот-ору-га-чарыгалдык, бир гектар черге болгаш бугу шөлгө продукция бугу-деринин талазы-биле тодаргай план-ны ооналгаларын оларга берип каар. Ол продукцияны бүдүрерине чарыгдан лимитти баа ажал тө-лериниң бугулууну тургузуп бээр. Кыдында чогур ажалдарын бри-гада болгаш эвенолар чогур хуу-сазында күтүсүдип келген болза, бүдүн чылдын дургузунда олар кү-седип келген ажалын дээш тариф-буугаар санап каан шамынын ап келирлер. А дүжүт ажаап алмыш-кыны доостуру билек сөөлү сана-жылганы кылдыр. Бригадалар бол-гаш эвенолар кежигүннеринин иш-ти ажал төлөвир дүжүткен баа о-ну өстүрерине үндүргөн чарыг-далдан хамааржыр. Дүжүт белдэ болгаш апаа үндүргөн чарыгал-өвөш болган тудум, ажал төлө-вир улам-на улгадыр.

— Иңгарага сан-түң-биле оңу канчаар көргүзүп болур ирги?

— Саннар дугайын чугаалап ки-рдеринин мурнуңда, тарыга шөлү-

Герман айтырынын шийтирлөөри—быжыг тайбыңның үндезини

БРЮССЕЛЬ. (СЭТА). Герман айты-рынын талазы-биле делегер бөсө-дө бодунуң ажалын Брюссельде конгрестер ордуңуң май 12-де дооскан.

«Европаның дыка хой чурттары-ны болгаш Американын Каттышкан Штаттарынын хей-ниининин төлө-дөлөөчилери тайбың керөөлөргө үн-дөлөөш герман айтырынын ший-тирлөөринин аргаларын Брюссельге үш хунуң дургузунда чугаалажып көргөн. НАТО чурттарынын чазак-тарынын ылай көрө кемчелериниң чылдаганында Герман Демократтыг Республиканын төлөөлери ол бөсө-дөга кырып шыдавып барган.

Бөсөданың киржикчилери—Бель-гиянын, Франциянын, Англиянын, Италиянын, Польшанын, Чехослова-киянын, Норвегиянын, ССРЭ-нин, Румыниянын, Голландиянын, Греция-нын, Венгриянын болгаш АКШ-тын хей-ниининин төлөөлөрү ажалдык бааза көсүк политиктиг ажалдакчылары амгы үениң өң чугула айтырлары-ны, ылангыч Барын Берлин дугайында, Одер—Нейсселе кызыгаар дугайында, герман тайбың керөөн чарар дугайында айтырынын чуга-алажып көргөн.

Бөсөданың киржикчилери резолю-цияларын хүдөөп алган. Барын Берлинни хостуг, демилгитарастанан Франция болгаш Франциянын Барын Берлинде гарнизон шериглериниң санын кызырарын, Каттышкан На-цилар Организациянын шийли апаан чурттарынын чепсектиг күш-тери-биле ол гарнизондарын дара-зында солдуурган. Одер—Нейссе-де кызыгаарын Европада болгаш бугу делегерге быжыг тайбыңны ханды-рарына эржекот чугула негедде кыл-

дыр хүдөөп көрүп ол резолюция-ларда негеп турар.

Рапациянын планына үндөлө-лөш зонаын тургузарын бөсөданың киржикчилери бааза негеп турар. Ийи герман күрүлелери, Польшаны болгаш Чехословакияны кириштир-бишаан, атом чок зонаны Түп Евро-пада тургузарын Рапациянын план-ны баш бурунгаар көрүп турар деп чүвө билидирген. НАТО-нун болгаш Варшава Керөөнүн киржикчилери чурттарын арзынга каллашпа дугайында керөөн чарарынын эрге-жөк чугулазын бөсөданың киржикчи-лери боттарынын резолюцияларына ооналап меделгээ.

Ийи герман күрүлелери боттуг догунап турарынын фактызын ба-рымдалаш, герман тайбың керөөн далаштыг чарарын болгаш апаа ийи герман күрүлелери ат салырын эржекот чугула деп, бөсөданың кир-жикчилери санап турар.

Бөсөданың киржикчилеринин 50-даны-биле алдыга, герман күрүл-елериң амгы ылыгарларын хүдөөп көөрү, шериглериниң санын кызыр-гы болгаш ийи герман күрүлелери-ниң девискээригерине кандык-ла атомнуг чепсекти чорудуу ышкаш илдыг чүдүлери ол керөөте бааза кирип турар ужурауг. Ол чурттар-нын күрүне талазы-биле тускай до-гунаашкынын дорамчалыгы дег, ылай көрө илдыг чүдүлери керөө-те кирибес болгаш герман күрүл-елериң иштик херектеринге хол-гаарлашпа деп чүдүүдү кириер.

Бөсөданың дөрт комиссарларынын хүдөөп алган резолюцияларына үн-дөлөөш, бугу чугаалажып айты-рыларынын талазы-биле нинти резо-люцияны бааза хүдөөп алган.

Бөсөданың бааза күтүсүдип турарын сөөүдө билген бис.

«Эрдэм» совхозта сурагыл хой-жу. Социалисттик Куш-ажыдын Маадры, директор-биле атташ Ба-дара Тугжеева Доржиева ажалдап турар. Оон бригаданында төрүрү 3.500 хой, 2 муң хире тогу хой-рарини, хой эвөл болгаш дүк бугу-деринин талазы-биле ооналга бер-динген, продукция бүдүрерине ча-рылдаа чогур лимит болгаш ажал төлөвириниң чогур фондуу тоодар-тынган. Илдыг аны-биле, моон мурнуңда хойчулар чүгө малдын чаш төлүн менди алырчыне кол кич-ээнге салып турган болза, амгы үеде хойнуң продуктуунуң белдир-ге, улам-на хой эвти болгаш дү-тү алыры оларын кол сагыш са-лымышынын болу берген.

Совхозта ажал төлөвиринге ха-маарышкан темалыг чугаа чоруп турда, Цырендаши Доржиевич ми-ча диген:

— Чангыс «борбакты» дээш, бир «баш» дээш, чангыс шанак азы терге «чүгү» дээш төлөвирлерин узулкан чок кылган, бис оон-биле кады сан-түп немээр, ажал төмө-чөлү хөөрөдир чоруктарын тыптып келир үттерин, чарыктарын дугал каапкан бис. Ээ-харысалгалык чок чорутуң тергилөөн чөдөрлеринге бо-ла тыптып келир «хамаан» деп сө-сү шуут узулкан бис.

Парток секретары П. Ф. Брылов биске директорун дугайында кыс-казы-биле миңчаар тайлыбырлай-дыр:

— Бо-даа эки кижини... «Хамаан-ны» совхозтан үндүр сывыргаш. М. КОЛОСОВ. «Сельская жизнь» соулдала.

Өөрүп четтирдим

«Бугу чүвени кижиге, кижиниң чаагай чорунга» деп, совет кижилер дугайында партияның болгаш чазактын ада сагыш салышыкыны СЭНП-ниң Программасында илгерилеттинген. Бо бузынныг чоруткун амырлар-да хүн буру боттанып турарын бистер, совет кижилер үргүлчү көрүп, бот-тарымыс-даа ужуражып турар бис.

Кижиге дугайында сагыш салышыкын Коммунист партияның полити-камын үндезин айтыры болганы-биле нады, оңу нүүсөдип, боттанды-рып турар совет ажал-ишчилериниң угаан-бодалынын ханыкчыне сиңи-гип, кижиге бурузу-ле бодунуң экинниң дугайында бодундан артын сагыш чоңагыр, дуза чедирчилеп апарганы магалыг дур. Илдыг чаагай херекти бугуруп турар бир коллективтин кижиниң сөткөл-сагышын өртүп келир сагыш салышыкыны хүрээлеткеш, амы-тынныга кыжыман келген айыылдан чылдоп үнгөн кижилериниң бирээзи мен. Иңганагаш ол кижилер дугайын бижип, номчучуларга таныштырарын күзөп тур мен.

Мен 1962 чылдың элечегил шөлөөнүн сөөлүгү недөлөүндө Тожу районунуң тайгаларына чораш, арга-ынаш саргызынга ызырткаш, үр бол-гаш аар-берге аралган мен. Мени Тожудан Кызылдың тубдиспансеринге самолөт-биле эзелген. Хоралыг саргының ызырганын уламдыдан аарааш, мен меделерин өскүндүп, 8 айлар иштинде ол эмелеге чыып келдим. Ол үе иштинде 4 айлар дургузунда билимем чыткан болдум. Бир өвөс амгы бистин үевиш ышкаш чаагай үе эвөс болза, мээң амы-тын-ым алыр дээш кызып ажалдап турган совет кижилер эвөс болза, мен дигир үнимес турган мен.

Тубдиспансерге мени эмнеленинден эгелээш-ле кижиниң амы-тын-ын алыр дээш карак кызып демисел эгелзэн болду. Бугу сес айлар дургузун-да дуржулгалыг эмчилер В. И. Каракай, Р. Г. Ванштейн, Т. Н. Ножеева олар мээң зарыым дугайын бугу тала-биле шийчилеп көрүп, болдунар-ла эргежок чугула чүүлдерин, ажалдаар шан-үезин-даа барымдалаашын кы-зыгып, бугу-ле күжү-биле эмнеп тургаш экиртилер. Тубдиспансерниң эмчи сестралары болгаш нянлары дүм-хүнү-биле мени хайгарал, маркатап, чаш уруг дег ажаап, азырап келгенер.

Мээң амы-тын-ым дээш, надыым дээш эмчилер, сестралар болгаш са-нитарналар та чеже хире хей күшү, сагыш чоңашкынын үндүргөн чүвө, оңу кижиге чедир боодары, өвөөн сөткелдин чедир илередер сес ты-вары безин берге-дир. Иңганагаш мен эмчилер В. И. Каракай, Р. Г. Ванш-тейн, Т. Н. Ножеева оларга, мени ажаап, азырап турган меделестраларга, санитарналарга болгаш республика тубдиспансеринин бугу коллективинге кызыгаар чок өөрүп четтиргенини илгеритишаан, кижилериниң надыкчы-ны дээш улуг чаагай демиселинге чедикшиңнерини оларга катал-натал күзөп өр мен.

Мен эмнелген үнер чоңошулап турумда, Раиса Григорьевна Ванштейн эмчи келгеш, мээң-биле өөрүшкүлүп чугаалажып орган. Иңчан ол чаагай сөткелдин эмчи мээң эмнелгеге кайы хире берге байдалыг илгеринин, аарыг кайы хире айымыды турганын, аарыг-биле демиселдин кайы хире берге болганын чугаалап бергеш, мээң сөгип үнгениме кайгамчык өвөөн илереткен. Иңчан мен кайгамчык совет кижилериниң дугайын, Коммунист партиянын, Совет чазактын кижиге дугайында сагыш салышыкынын улуг өөрүшкү-биле бодан, «Кижиге кижиге өнүкү, эш болгаш төрөл» деп, СЭНП-ниң Программасынын мерген угааныг састерин натап-катап сагынган мен.

Ам үеде мен конуң эки сөгип, экирип, аг-бүлөм-биле нады эки чурт-тап тур мен. Чоюнта чаа мээң персоналдыг пенсияны бааза тывысты. Аас-кеңинтиг совет кижилер илдыг магалыг улуг чүвө-дир деп бодан баш-тан ыраас-тыр. Бо бугу дээр бөдүүн ажал-ишчи кижиге дугайында пар-тияның болгаш чазактын, совет кижилериниң сагыш салышыкынын ачыгы дур.

О. СИРИН-ООЛ.

Суурлар чаагайжыдылганы

Барын-Хемчик районунда «Тал-ды» совхозта Кызыл-Дар суурун чурттакчы чоңу чоокта чаа болган ийити хураалына суур чаагайжы-дылганынын айтырынын чугаалаж-кан. Суурун чоңу ота дыка хей санал-ооналдарын берген. Өг-бүдө бурдуу бодунуң бажынынын даштын чаагайжытышаан, суурун түп кү-дүмчүдүмүң үн-дөгү дээш ышкаш олу-рун оң хураалга дугурушкан. Ам-дына ажал кылып шыдаптар кижиге бурдуу онгарларын казып, арыгдан ыштарын туруп экеп өлүртүп эгелзэн.

В. Чапчин.

Өвөр райпозувун ажалдакчылары суур чаагайжыдылганыне улуг ил-чөгөйгөй салышпаан, райпо деви-скаарын ногаан сап болдуруп алыр дээш кызымак ажалдап эгелзэн.

Бум бөмбүү

«Совет Тываның 5 чыла өб» ста-диога эртен өскөдөр «Динамо» болгаш пасажир АК-ынын бум-бөмбүчүлөрүнүн үшү түнел ужуражылганы болган. Бо ужура-жыкшыкы болза келир дыштарын күндө Абаканың болгаш Муну-сиктин бум-бөмбүчүлөрү-биле ой-наар команданы шийип алырынын маргалдааш болган. Бо ийи коман-даның бири ужуражылганы динамо-чуларын тилектеги-биле 3:2 болуп доозулган. Ийги ойнаашкыны транспортчулар инициативаны ап, 2:1 сана тилеп алганар.

Ушкун шийтирлеп ужуражыш-кы мурнукузуңдан шынгы эртен. Бири элечеге АК команданынын элөөн частырыларын ажалдап, динамочулар санын ажалган. Чапсө союнда, транспортчулар күжүн улам-на деминг каттыштырып эгелзэн. Иңчан Юрий Белосток удураанык-чыларынын аалагыныче мичини ийи уда кырап тек, бодунуң команданың да улу чедикшиңнин чалаап берген.

А. БОНИН.

Республикага АГААР-ВОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн республикага шуужуп тур-ган булуттарлыг хүн болур, чаа-шкын шоолуг өвөс. Хат өй-тавын-ды, сонгу-барымын чүк улаанышыкы-

ныг. Агаарның температуралы: рес-публикага—15—20, а Кызылга—16—18 градус чыл